

Avaluació a mig i llarg termini dels màsters en infermeria de salut pública i comunitària i en infermeria pediàtrica

Isla Pera, P; Martínez Barelles, MR; Salas Miratvilles, C; Rozas García, R; Gobernás Tricas, J; Pedreny Oriol, R; Icart Isern, T.

L'informe que es presenta, correspon a l'avaluació a llarg termini de l'impacte del Màster en Infermeria de Salut Pública i Comunitària (MSPC), i del Màster en Infermeria Pediàtrica (MIP). En el MSPC s'han avaluat tres promocions, i en el MIP dues. Un dels objectius era avaluar, també, les dues promocions del Màster en Infermeria de Salut Mental per a completar l'avaluació dels tres que es realitzen en el Departament d'Infermeria de Salut Pública, Salut Mental i Materno-Infantil, però no va ser possible fer-ho per manca de dades disponibles d'aquest Màster.

La finalitat dels Màsters avaluats és capacitar, als infermers participants, per desenvolupar amb eficàcia una tasca professional específica (infermeria comunitària o pediàtrica). En el decurs dels dos anys d'aprenentatge es realitza una avaluació formativa en la que es valoren treballs, tallers, pràctiques assistencials i exàmens de les diferents assignatures que configuren el programa. Per a l'obtenció del títol, els alumnes han de realitzar una tesina que consisteix en un projecte d'investigació. En finalitzar el programa, l'alumne respon un qüestionari sobre la valoració del màster realitzat.

El concepte d'avaluació es pot definir com un procés sistemàtic que implica: una recollida d'informació, l'emissió d'un judici de valor i la presa de decisions. L'avaluació es realitza quan es preten mesurar els resultats mitjançant la utilització de mètodes, de criteris i de normes preestablerts.

Per a valorar si els alumnes participants en els Màsters consideraven que havien millorat la seva competència professional, es va decidir realitzar aquest estudi, el qual, a més a més, proporcionaria informació operativa pels responsables dels programes que determinaria si caldria fer modificacions en les pròximes edicions.

En dur a terme la revisió bibliogràfica sobre l'impacte real de la formació de postgrau en la pràctica assistencial, solament es va trobar una referència sobre avaluació de programes formatius a llarg termini, que corresponia a l'avaluació realitzada per Isla i Millán d'un curs de Postgrau de Metodologia de l'Educació Sanitària realitzat durant els anys 1991-1995 en el mateix Departament. Els resultats d'aquest estudi, mostraven un elevat nivell de satisfacció per haver realitzat el curs. La majoria considerava que havien augmentat els seus coneixements i habilitats, i havien incrementat en un 86% la seva participació en activitats educatives, considerant que la qualitat d'aquestes intervencions era superior. Malgrat que la majoria afirmava utilitzar la metodologia apresada en el curs, solament el 24% havia aconseguit desenvolupar el projecte educatiu realitzat com a tesina. Les raons esmentades eren "factores externs" en el 73% dels casos, sent el més important la mobi-

litat laboral en diferents institucions o dins de la mateixa institució.

MATERIAL I MÈTODE

Estudi transversal en una població de 192 individus que correspon a tots els alumnes que han realitzat el Màster en Infermeria de Salut Pública i Comunitària en qualsevol de les tres edicions, i a tots els que han cursat el Màster en Infermeria Pediàtrica en les dues edicions realitzades.

A tots ells se'ls hi va enviar, per correu postal, un qüestionari que havien de respondre i retornar en un sobre que es va adjuntar amb l'adreça i franqueig. El qüestionari constava de 31 ítems: 26 preguntes tancades i 5 preguntes amb una escala de gradació de 0 a 10.

Amb les dades obtingudes es realitzà un estudi descriptiu mitjançant el programa informàtic SPSS i 10,05. A l'hora d'analitzar-les, es va optar per un enfocament quantitatiu. Per l'estudi de les variables, mesurades mitjançant l'escala de gradació, es varen establir les següents categories: 0-1= res; 2-3= poc; 4-5-6= regular; 7-8= bastant, i 9-10= molt.

RESULTATS

Dels 192 qüestionaris enviats, 20 van ser retornats per canvi d'adreça del destinatari. Dels 172 restants, varen respondre 60 subiectes (34.8%); del Màster en Infermeria de Salut Pública i Comunitària ho varen fer 39 (29.5%), i del Màster en Infermeria Pediàtrica 21 (35%).

Perfil sociodemogràfic:

- Sexe: 57 dones (95.2%) i 3 homes (3.8%).
- Situació laboral quan es varen inscriure al Màster: Treball fix: 46.8%; interins: 32.3%; suplents: 19.4%; a l'atur: 1.6%.
- Lloc de treball: a Barcelona el 46.8%; a la província de Barcelona el 35.5%; en altres províncies de Catalunya el 11.3% i, a Andorra el 3.2%.

Motius per els quals varen realitzar el Màster: la necessitat de trobar un lloc de treball l'11.3% de respostes; l'ampliació de coneixements el 82.3%; l'interès per conèixer un nou camp professional el 37%, i aconseguir puntuació curricular el 17.7%.

Publicacions científiques amb posterioritat a la realització del Màster: Havien publicat articles 12 alumnes (19.4%): 9 d'ells havien publicat 1 article, 2 n'havien publicat 2 i 1 alumne n'havia publicat 3. El 48.4% havia presentat alguna comunicació a Congressos o Jornades Científiques i, l'11.3% havia estat convidat alguna vegada com a ponent.

Presentació a oposicions: El 61.3% dels alumnes havia realitzat oposicions després de fer el Màster: el 40.3% d'aquests va considerar que el Màster havia contribuït en que les aprovés, mentre que el 24.2% va considerar que no havia exercit cap influència.

Millora de la competència professional: L'11.3% dels alumnes creien que el Màster havia contribuït poc a la millora de la seva competència professional; el 13% que havia contribuït regular; el 66% bastant i el 9.7% que havia contribuït molt.

Increment de coneixements: el 9.7% va considerar que els havia incrementat poc; el 14.6% regular; el 55% bastant i el 21% molt.

Consecució d'expectatives en relació al Màster: no s'havien assolit en el 8% dels alumnes; s'havien assolit poc en l'11.3%; regular en el 17.8%; bastant en el 50% i molt en el 13% dels alumnes.

Grau d'influència del Màster en la seva promoció personal: cap en el 8.1% dels alumnes; poca en el 27.4%; bastant en el 50% i molt en el 14.5% dels alumnes.

Grau de satisfacció per haver realitzat el Màster: cap en el 4.8% dels casos; poc en el 3.2%; regular en el 19.3%; bastant en el 42% i molt en el 29.1% dels casos.

El 88.7% dels alumnes recomenaria la realització del Màster a altres companys; el 6.5% no el recomenaria i el 3.2% no contesta.

Màster en Infermeria de Salut Pública i Comunitària

Van respondre el qüestionari 39 subjectes (29.5%)

Factors sociodemogràfics:

Sexe: homes 5.1%; dones 94.9%.

Situació laboral quan es varen inscriure al Màster: Treball fix: 48.7% interins: 28.2%; suplents: 20.5%; a l'atur: 2.6%.

Lloc de treball: a Barcelona el 46 %; a la província de Barcelona el 40.5%; i en altres llocs fora de Catalunya el 5.4%.

A l'Atenció Primària de Salut (APS) treballen el 39.5% dels alumnes. D'aquests el 26.3% a l'APS reformada i el 13.2% a l'APS no reformada; en assistència hospitalària treballa el 36%; en

docència el 2.6% , i el 20.4% en altres.

Motius per els quals varen realitzar el Màster: la necessitat de trobar un lloc de treball el 5.1% de respostes; l'ampliació de coneixements el 79.5%; l'interès per conèixer un nou camp professional el 46.2%, aconseguir puntuació curricular el 17.9%, i altres motius el 10.3%.

Publicacions científiques amb posterioritat a la realització del Màster: 8 alumnes havien publicat articles en revistes (20.5%): el 87.5% d'aquestes publicacions tenien relació amb la tesina realitzada en el Màster i en el 12,5% no. 13 alumnes (33.3%) havien presentat comunicacions a Congressos o Jornades Científiques: 3 alumnes (7.7%) ho havien fet en un Congrés Internacional, i 3 (7.7%) havien estat convidats com a ponents.

Presentació a oposicions: El 59% dels alumnes havia realitzat oposicions amb posterioritat al Màster i el 72% d'aquests va considerar que el Màster havia contribuït a que les aprovés.

Millora de la competència professional: Des de la realització del Màster havien participat en programes de salut el 44% dels alumnes que treballaven a l'APS.

Increment de coneixements: el 5% considera que es van incrementar poc, el 28% regular, el 43.6% bastant, i el 23% molt.

Consecució d'expectatives en relació al Màster: no s'havien assolit en el 10%; s'havien assolit poc en el 10%; regular en el 26%; bastant en el 48.7% i s'havien assolit molt en el 5%.

Influència del Màster en la seva promoció personal: cap en el 12.8% dels alumnes; poca en el 33.3%; bastant en el 41% i molta en el 12.8%.

Grau de satisfacció per haver realitzat el Màster: cap en el 5% dels casos; poc en el 7.7%; regular en el 25%; bastant en el 33.3% i molt en el 28.2%.

El 89.5% dels alumnes recomenaria la realització del Màster a altres companys.

Posteriorment han realitzat altres activitats formatives relacionades amb el Màster el 36% dels alumnes.

Mobilitat laboral: havien canviat de lloc de treball el 52.6%: el 28.9% una vegada, el 10.5% dues i el 13.2% havia canviat de treball tres o més vegades.

En l'actualitat treballen a l'APS el 46.2%: el 38.5% a l'APS reformada i el 7.7% a la no reformada. L'àmbit de l'APS és urbà en el 66.7% dels casos i rural en el 33.3%.

Màster en Infermera Pediàtrica

Varen respondre el qüestionari 21 alumnes (35%).

Factors sociodemogràfics:

Sexe: dones 100%

Situació laboral quan es van inscriure al Màster: treball fix el 38%;

interines el 43%; suplents el 19%.

Lloc de treball: a Barcelona el 47.6% i a la seva província el 33.3%.

A l'Atenció Primària de Salut (APS), treballen el 33.3% de les alumnes: d'aquestes el 28.6% ho fa a l'APS reformada i 4.85% en la no reformada. En assistència hospitalària treballa el 62% , i en docència el 4.8%.

Motius per els quals varen realitzar el Màster: la necessitat de trobar un lloc de treball el 23.8% de respostes; l'ampliació de coneixements el 85.7%; l'interès per conèixer un nou camp professional el 19%, i aconseguir puntuació curricular el 19%.

Publicacions científiques amb posterioritat a la realització del Màster: 3 alumnes havien publicat articles en revistes (14.3%): el 33.3% d'aquestes publicacions estaven relacionades amb la tesina realitzada en el Màster i no en guardava relació el 66.7%. 17 alumnes (80%) havien presentat comunicacions a Congressos o Jornades Científiques: 4 (25%) ho havien fet a un Congrés Internacional, i 4 (19%) havien estat convidades com a ponents.

Presentació a oposicions: el 66.7% de les alumnes s'havien presentat a oposicions després de realitzar el Màster i el 46.7% d'elles va considerar que havia contribuït a la seva superació.

Millora de la competència professional: a partir de la realització del Màster havien participat en programes de salut el 66.7% de les alumnes que treballaven a l'APS.

Increment de coneixements: el 81% va considerar que els havia incrementat bastant i el 19% molt.

Consecució d'expectatives en relació al Màster: s'havien assolit regular en el 14%; bastant en el 57% i molt en el 29% dels casos.

Influència del Màster en la seva promoció personal: poca en el 9.5%; bastant en el 71.4% i molta en el 19%.

Grau de satisfacció per haver realitzat el Màster: regular en el 5%; bastant en el 60% i molt en el 35%.

El 95.2% de les alumnes recomenaria la realització del Màster a altres companys.

Posteriorment, han realitzat altres activitats formatives relacionades amb les matèries del Màster el 66.7% de les alumnes.

Mobilitat laboral: Havien canviat de lloc de treball el 33.3% de les alumnes: el 23.8% una vegada i el 9.5% tres o més vegades. En l'actualitat treballen a l'APS el 43%: el 38% a l'APS reformada i el 4.8% a la no reformada. L'àmbit de l'APS és urbà en el 66.7% dels casos i rural en el 33.3%.

DISCUSSIÓ

El nombre de respostes va de ser del 34.8%, una resposta baixa que podria estar en relació amb el mètode d'enquesta utilitzat.

S'observa que la majoria d'alumnes varen manifestar que el

seu interès per matricular-se al Màster es centrava en augmentar els coneixements (annex nº 1). En l'avaluació a llarg termini el 78% dels alumnes afirmaren que havien incrementat els seus coneixements, per tant, en aquest aspecte, les expectatives han estat ampliament assolides.

En relació a la competència professional (annex nº 2): el 19.4% dels alumnes ha publicat articles en revistes científiques; el 48.4% ha presentat comunicacions a Congressos o Jornades científiques, i l'11.3% ha estat convidat alguna vegada com a ponent. El nombre de comunicacions presentades a Congressos ha estat molt superior entre els alumnes del Màster en Infermeria Pediàtrica. No hi ha tanta diferència entre el nombre de publicacions en revistes científiques. Sí bé crida l'atenció que el 87.5% de les publicacions realitzades per els alumnes del MSPC estàn relacionades amb la tesina en front del 33.3% de les del MIP que, possiblement, deuen d'estar més relacionades amb la seva activitat professional.

Respecte a la promoció personal es presentaren a oposicions el 61.3% dels alumnes, i d'aquests un 72% del MSPC i un 46.7% del MIP van considerar que el Màster els va ajudar a superar les oposicions.

La competència professional es va valorar per les publicacions presentades i per el nombre d'alumnes que s'han presentat a oposicions. El percentatge d'alumnes que han publicat articles o comunicacions es del 19.4%; una de les fites a assolir seria augmentar aquest percentatge.

La valoració subjectiva dels Màsters s'ha mesurat per: el grau d'assoliment d'expectatives que es va donar en el 53.7% dels alumnes del MSPC i en el 86% del MIP; la influència que consideraven que ha tingut el Màster en la seva promoció personal ha sigut bastant o molta en el 63.8% dels alumnes del MSPC i en el 90.4% del MIP i, també, pel grau de satisfacció per haver-lo realitzat (annex nº 3) que ha sigut bastant o molta en el 61.5% del MSPC i en el 90.4% del MIP.

Podem afirmar que ambdós Màsters han estat avaluats positivament, ja que els alumnes han augmentat els seus coneixements, han publicat en revistes científiques, s'han promocionat laboralment i, en general, s'han complert les seves expectatives.

Una dada rellevant és que el 89.5% dels alumnes del MSPC i el 95.2% de les alumnes del MIP recomenarien el curs a altres infermers.

Davant d'aquests resultats considerem que es confirma la utilitat de cursos de postgrau per donar resposta a les necessitats de formació del col·lectiu infermer en front al buit existent de la formació especialitzada en salut pública i comunitària o en pediatria.

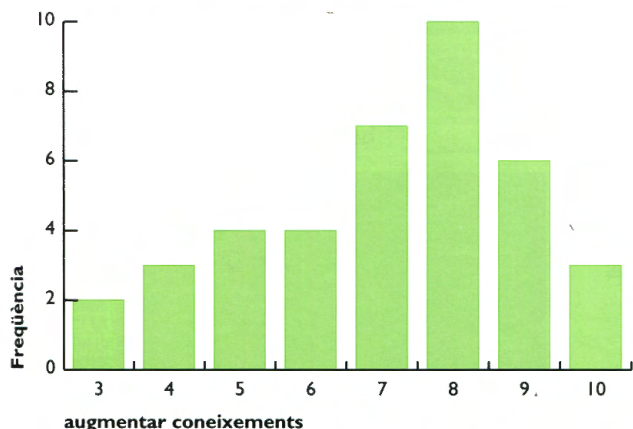

- Isla P. "La formació dels professionals de la salut per al canvi de mil·lenni" en 1ª Jornada de Promoció i educació per a la salut:57-77. Universitat de Lleida. Lleida, 2000
- Hernandez Fernandez J., Martinez Clarés P. "Propuesta metodológica para evaluar programas de orientación educativa" Revista electrónica de investigación y evaluación educativa 2(2-3) 1996. <http://www2.uca.es/RELIEVE/v1n1.htm>
- Hernandez Díaz J., Gonzalez Galan A. "Desarrollo y situación actual de los estudios de eficacia escolar" Revista electrónica de investigación y evaluación educativa 3(1-3) 1997. <http://www2.uca.es/RELIEVE/v1n1.htm>
- Tiana Ferrer A. "Tratamiento y usos de la información en evaluación" OEI (5) UNED 1997. <http://www.campus-oei.org/calidad/tiana.htm>
- Escudero Escorzar T. "Enfoques modélicos y estrategias en la evaluación de centros educativos" Revista electrónica de investigación y evaluación educativa 3(1-1) 1997. <http://www2.uca.es/RELIEVE/v1n1.htm>

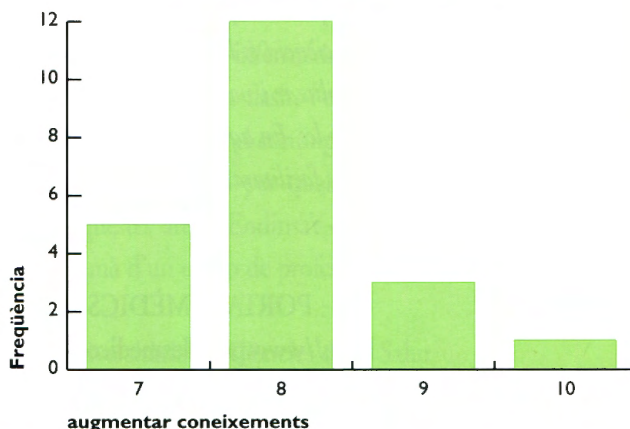
Annex nº1

AUGMENTAR CONEIXEMENTS

Màster en Infermeria de Salut Pública i Comunitària

Màster en Infermeria Pediàtrica

PUBLICACIÓ ARTICLES

Freqüència Percentatge

Vàlids	si	12	19.4
	no	50	80.6
Total		62	100.0

PONÈNCIES

Freqüència Percentatge

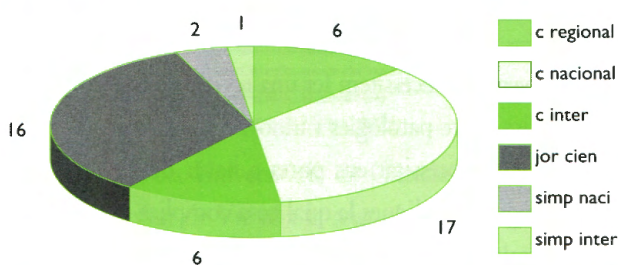
Vàlids	si	7	11.3
	no	55	88.7
Total		62	100.0

COMUNICACIONS

PUBLICACIÓ ARTICLES

Freqüència Percentatge

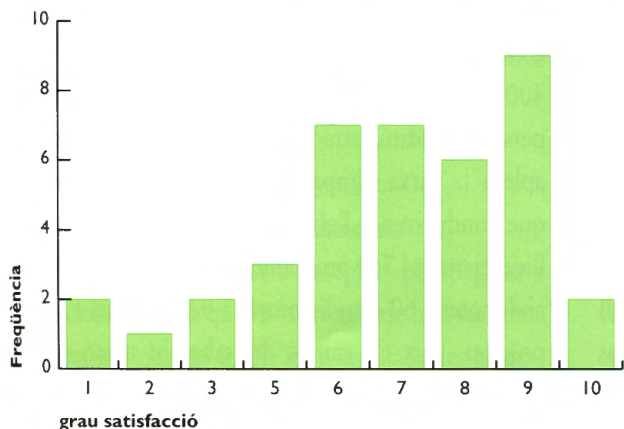
Vàlids	si	30	48.4
	no	31	50.0
Total		61	98.4
Perduts	Sistema	1	1.6
Total		62	100.0

Annex nº3

GRAU DE SATISFACCIÓ

Màster en Infermeria de Salut Pública i Comunitària

Màster en Infermeria Pediàtrica

